

Agendapunt

voor de vergadering van het algemeen bestuur RUD Drenthe

18 december 2023

Datum: 4 december 2023

Opsteller: M. van den Berg

M. Heidekamp-Prins, directeur RUD Drenthe

Openbaar: ja

Onderwerp: Quicksan rapport Omgevingsdiensten in beeld 2023

Advies Eigenarenoverleg:

De opmerkingen vanuit het eigenarenoverleg zijn verwerkt in het agendapunt.

Gevraagd besluit:

- 1) Kennis te nemen van het rapport Omgevingsdiensten in beeld 2023
- 2) Kennis te nemen van de quickscan met aandachtspunten in relatie tot RUD Drenthe

Inleiding

Onlangs is het onderzoek Omgevingsdiensten in beeld 2023 aangeboden aan de Tweede Kamer. Dit onderzoek is een actualisatie op het onderzoek dat in 2021 plaatsvond. Het rapport geeft ook een beeld van de ontwikkelingen in de kwaliteit van uitvoering van de VTH-taken.

In dit agendapunt wordt u verzocht om kennis te nemen van de uitkomsten van het onderzoek. De belangrijkste aanbevelingen zijn hiervoor hieronder opgenomen. Daarnaast leest u in dit agendapunt ook een quickscan van de positie van de RUD Drenthe ten opzichte van de benchmark en is opgenomen welke aanbevelingen ook specifiek voor onze dienst van toepassing zijn.

Motivatie

1.1 De onderzoeksvragen hadden zowel een kwantitatief als kwalitatief karakter

Wat is de situatie van de individuele Omgevingsdiensten in 2023, uitgedrukt in cijfers? Een kwantitatieve update per omgevingsdienst van de "foto" (momentopname) uit 2021.

Bevindingen onderzoekers:

- De kwaliteit van de aangeleverde data is licht verbeterd, er is echter geen sprake van uniforme registratie per omgevingsdienst. Bijvoorbeeld bestede middelen voor het basistakenpakket.
- Het is onduidelijk of Omgevingsdiensten eenduidige definities hanteren voor producten uit het basistakenpakket.
- Niet alle diensten lijken voor inwerkingtreding van de Omgevingswet de MBA's (milieubelastende activiteiten) te hebben geregistreerd.
- Het aantal FTE voor VTH-taken is gegroeid en daarmee ook de totale uitgaven van de Omgevingsdiensten.

Hoe en met welke kwaliteit worden VTH-taken op dit moment uitgevoerd door provincies, gemeenten en Omgevingsdiensten, welke trends en ontwikkelingen zijn hierin te vinden en wat vertelt ons dit in de context van voorgaande jaren?

Bevindingen onderzoekers:

- Afgelopen twee jaar heeft weinig verandering plaatsgevonden in de wijze van uitvoering en kwaliteit.
- Bij 5 Omgevingsdiensten zijn niet door alle deelnemers alle basistaken ingebracht.
- Slechts bij 7 Omgevingsdiensten hebben alle deelnemers de meest recente versie van de kwaliteitscriteria in de Verordening kwaliteit vergunningverlening toezicht en handhaving vastgelegd.
- Het aantal actualisatietoetsen voor vergunningen is gering ten opzichte van het aantal inrichtingen en verschilt sterk per omgevingsdienst. Het toepassen van BBT (best beschikbare technieken) bij bedrijven verloopt daardoor in een laag tempo.
- Voor de aanpak van indirecte lozingen is een veelvoud van de huidige inzet nodig om de doelen van de Kaderrichtlijn water (KRW), bijvoorbeeld voor de aanpak van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), tijdig te realiseren.

Hoe en met welke kwaliteit voeren rijkspartijen de VTH-taken uit en welke trends en ontwikkelingen zijn hierin te vinden?

Bevindingen onderzoekers:

- Omdat dit deze uitvraag voor de eerste keer heeft plaatsgevonden kunnen nog geen trends en ontwikkelingen voor zowel het kwantitatieve als kwalitatieve deel worden geschetst.
- Voor een aantal taken wordt de systematiek voor risicoanalyse toegepast en wordt de Landelijke Handhavingsstrategie grotendeels gevolgd. Er wordt niet altijd een procedure voor de periodieke actualisatie van vergunningen toegepast.
- Een goede vergelijking met Omgevingsdiensten is niet mogelijk vanwege het specifieke inrichtingenbestand waar de rijkspartijen verantwoordelijk voor zijn.

In aanvulling op voorstaande doen de onderzoekers de volgende bevindingen:

- Diverse VTH-taken zijn verschillend belegd: adviezen indirecte lozingen door RWZ zijn onderzocht, maar niet die van waterschappen. De uitvoering van BRIKS-taken (bouwen, Reclame, inritten, kappen en slopen) worden zowel door Omgevingsdiensten als gemeenten uitgevoerd. De uitvoering van de taken Wet natuurbescherming wordt door zowel provincies als Omgevingsdiensten uitgevoerd.
- Uit het onderzoek komt naar voren dat Omgevingsdiensten behoefte hebben aan actualisering en verbetering van beleid en wetgeving om hun taken effectief en efficiënt te kunnen uitvoeren.

1.2 De onderzoekers geven 4 aanbevelingen

– **Intensiveer actualisatie vergunningverlening**

Met name voor het realiseren van regionale en landelijke beleidsambities.

– **Analyseer effecten toezicht en handhaving**

Maak een analyse van de relatie tussen het aantal opgelegde bestuursrechtelijke en strafrechtelijke sancties en de in de praktijk geconstateerde ernstige tekortkomingen in de naleving van milieuregelgeving.

– **Verbeter datakwaliteit**

Maak afspraken over uniforme registratie van gegevens over in ieder geval de inzet van middelen voor het basistakenpakket, BRIKS-taken en plustaken en voor de registratie van inrichtingen en van milieubelastende activiteiten en VTH-producten.

– **Kies voor een scherpe afbakening van het 2-jaarlijks onderzoek**

Advies aan het ministerie om een logische afbakening te kiezen omdat de uitvoering van verschillende VTH-taken zowel bij Omgevingsdiensten als bij provincie/gemeenten is belegd.

2.1 De volgende aanbevelingen zijn ook voor de RUD Drenthe van toepassing

- Inzicht in verhouding BTP/plustaken nodig.
- De meest recente kwaliteitscriteria zijn nog niet opgenomen in de verordeningen van de deelnemers. Op dit moment loopt op het proces om in de kwaliteitsverordeningen de stap van 2.1 naar 2.2 te maken.
- Het aantal actualisatietoetsen is (te) laag, waardoor BBT-conclusies in een laag tempo wordt verwerkt
- Er is geen formatie beschikbaar voor indirecte lozingen, tijdens regulier toezicht wordt hier niet/beperkt aandacht aan besteed. Er zijn samenwerkingsafspraken met 2 van de 4 waterschappen.

2.2 Overige opvallende punten uit het onderzoek / benchmark

In de benchmark scoort de RUD Drenthe voor een groot aantal onderdelen in de middenmoot. Enkele opvallende punten worden hierna benoemd:

- Het inrichtingenbestand van de RUD Drenthe is bovengemiddeld groot.
- Slechts 1 Omgevingsdienst heeft meer type C inrichtingen .
- Het innovatiebudget scoort laag, dit kwam ook naar voren bij de robuustheidscriteria (en is mede afhankelijk van de definitie).
- De BOA-formatie laat, evenals het landelijke beeld, een flinke stijging zien.
- Het aantal inspecties per jaar t.o.v. het aantal inrichtingen scoort laag.
- Het aantal FTE toezicht scoort laag in de benchmark (lager dan de werkelijkheid), dit is verklaard onder punt 2.4.

2.3 De opgegeven verhouding BTP vs. plustaken is een schatting

Omdat de RUD Drenthe voor alle deelnemers het volledige milieutakenpakket uitvoert is de verhouding van inzet voor het basistakenpakket en plustaken minder relevant. Echter voor dit tweejaarlijks onderzoek is de inzet voor het basistakenpakket het enige vaste gegeven waarop alle diensten vergelijkbaar zijn. Voor dit onderzoek is daarom een eerste schatting gemaakt dat 75% van de totale inzet besteed wordt aan basistaken. Een verbeterpunt die hieruit voorkomt is dat onze systemen worden aangepast voor een nauwkeuriger cijfer ten behoeve van het volgende onderzoek.

2.4 Het aantal fte toezicht & vergunningverlening ligt anders

Abusievelijk heeft helaas een onjuiste opgave plaats gevonden bij zowel de formatie voor toezicht (inclusief advies) als vergunningverlening (inclusief advies). Vooral voor toezicht geeft dit een vertekend beeld in de benchmark met andere diensten. Nu het rapport al gepubliceerd is is een correctie niet meer mogelijk.

	Opgave	Werkelijkheid
Vergunningverlening incl advisering – blz 27	59,5 fte (59,3 in 2020)	53 fte
Toezicht inclusief advisering - blz 29	41 fte (38,3 in 2020)	47,5 fte + 8,5 fte inhuur

Deze nieuwe aantallen leidt op pagina 29 tot een (flinke) verschuiving voor het aantal fte toezicht in de benchmark, hetgeen beter past bij het grote inrichtingenbestand in vergelijking met andere diensten (en laat daarnaast het effect van het groei-model zien). Voor vergunningverlening leidt de aanpassing tot een beperkte verschuiving naar beneden.

	<p><i>2.5 Aanbevelingen worden meegenomen bij verbeterplan robuustheidscriteria & visitatie en uitwerking U&H-strategie fase 2</i></p> <p>Verschillende onderwerpen uit het onderzoek vinden in de komende periode een plekje in diverse verbeterplannen en uitwerkingen. Zo wordt in het verbeterplan robuustheidscriteria aandacht geschonken aan de kwaliteitscriteria en het innovatiebudget. Bij de uitwerking van de U&H-strategie fase 2 wordt het ambitieniveau vastgesteld voor het milieutakenpakket (ook v.w.b. de actualisatie van vergunningen en inzet voor indirecte lozingen). Daarnaast volgt uit de visitatie ook een verbeterplan waar overige aspecten bij betrokken kunnen worden. Zoals aangegeven wordt ook tijdschrijfsysteem in combinatie met de producten en dienstencatalogus gewijzigd ingericht om de inzet voor het basistakenpakket beter te monitoren.</p>
Bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> – Rapport Omgevingsdiensten in beeld 2023 – Bijlagenrapport tweejaarlijks onderzoek
Communicatie persbericht	

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel:

1. Kennis te nemen van het rapport Omgevingsdiensten in beeld 2023
2. Kennis te nemen van de quickscan met aandachtspunten in relatie tot RUD Drenthe

Aldus besloten in de vergadering van het algemeen bestuur van de RUD Drenthe op 18 december 2023.

Voorzitter,

Secretaris,